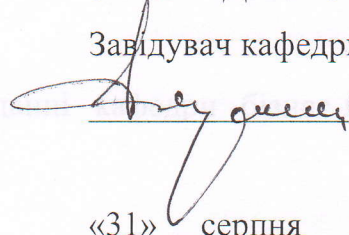

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Бізнес-консалтинг та міжнародний туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент

 Сергій КАРМАН

«31» серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічний аналіз проектів»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н.р.

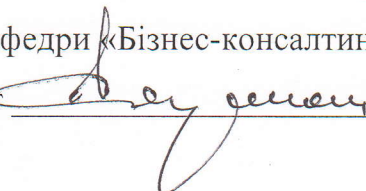
Робоча програма навчальної дисципліни «Економічний аналіз проектів» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій». – Мелітополь, ТДАТУ, 2021. – 15 с.

Розробник: к.е.н., доцент Попова Т.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-консалтингу та міжнародного туризму

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Завідувач кафедри «Бізнес-консалтинг та міжнародний туризм»

к.е.н., доцент Сергій КАРМАН

Схвалено методичною комісією факультету _____

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Голова, доц. Олена ГРИГОРЕНКО

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»	Курс/рік підготовки	Семестр
Змістових модулів - 2		3	6-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 3 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	26 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	26 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	38 год.
		Форма контролю: залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Проектний аналіз» є придбання студентами теоретичних знань, вмінь та практичних навичок з підготовки та реалізації проектів, формування системного, стратегічного управлінського мислення, вміння використовувати стандартні та спеціальні методи в системі проектного аналізу.

Предметом викладання даної дисципліни є методологія й інструментарій аналізу проектних рішень.

Доцільність вивчення даного курсу зумовлена можливістю вирішення таких завдань:

- ознайомлення з основними концепціями, поняттями, методами і підходами, які використовуються в світовій практиці для аналізу проектних рішень;
- виявлення найважливіших проблем, пов'язаних з аналізом, підготовкою і реалізацією проектів на національному, регіональному, галузевому та місцевому рівнях;
- набуття прийомів і практичних аналітичних навичок розробки та обґрунтування управлінських рішень з погляду різних учасників проекту;
- формування системного уявлення про методи оцінки проектів, способи і засоби залучення ресурсів для їх реалізації та механізмів управління ними;
- формування творчого мислення студентів та їх здатності приймати управлінські рішення у процесі маркетингового обґрунтування, аналізу технічної можливості здійснення проекту, оцінки проекту з позицій екологічної, соціальної та інституціональної життєздатності, а також фінансової та економічної привабливості проекту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- показники розвитку соціально-економічних систем (підприємства);
- механізми формування стратегії розвитку соціально-економічних систем;
- базові положення проектного аналізу;
- інструментарій проектного аналізу;
- функціональні аспекти проектного аналізу;

вміти:

- розробляти концепцію проекту,
- формувати мету та задачі проекту,
- визначати програму дій для реалізації цілей проекту;
- застосовувати методи, засоби та інструментарій проектного аналізу;
- визначати ризики проектної діяльності та методи їх зниження;
- визначати поведінку підприємства в умовах невизначеності;

- приймати рішення в системі проектного аналізу, використовуючи стандартні фінансово-економічні показники та неформальні критерії.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Методологія проектного аналізу

Тема 1 Поняття проекту. Концепція проекту [1, стор. 15-40], [2, стор.11-27], [7, стор.9-18], [9, стор. 6-12]; [10, стор.14-22], [11, стор. 12-29].

Предмет і мета курсу "Проектний аналіз". Еволюція, концепція та принципи проектного аналізу. Поняття проекту. Основні ознаки проекту. Класифікація проектів. Учасники проекту.

Тема 2 Життєвий цикл проекту [1, стор. 41-54], [2, стор.28-36],[7, стор.19-24], [9, стор. 13-18]; [10, стор.23-36], [11, стор. 30-41].

Поняття життєвого циклу проекту. Фази життєвого циклу проекту. Розробка початкової фази проекту: досліджування інвестиційних можливостей та вибір ідеї проекту. Особливості передінвестиційної фази проекту: розробка й обґрунтування проекту. Особливості інвестиційної фази проекту: контрактна будівельна фаза проекту. Експлуатація проекту: прийомка проекту експлуатація, сервісне обслуговування.

Тема 3 Цінність грошей у часі [1, стор. 63-74], [6, стор.47-56],[7, стор.39-58], [9, стор. 27-36], [10, стор.37-44], [11, стор.55-74].

Поняття майбутньої і теперешньої вартостей. Проста та складова ставка дисконтування. Номінальна та реальна процентні ставки. Фактори, як впливають на вартість грошей. Поняття анuitету у проектному аналізі.

Тема 4 Грошовий потік [1, стор. 75-84], [2, стор. 27-42], [4, стор.12-34], [6, стор.57-64], [7, стор.59-64], [11, стор.45-56], [12, стор.34-38].

Поняття грошового потоку. Проектний грошовий потік та його розрахунок. Схема інвестиційного процесу у часі за фазами життєвого циклу проекту. Особливості розрахунку проектного грошового потоку. Доходи від проекту:структура та зміст. Витрати від проекту:структура та зміст. Інвестиційний капітал проекту: структура та зміст.

Тема 5 Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень [1, стор. 89-92], [2 стор. 55-67], [4 стор.43-56], [6, стор.69-72], [9, стор.34-61], [11, стор.66-74], [12, стор.34-38].

Порівняння проектів із різними періодами діяльності: методи порівняльного аналізу. Неформальні процедури відбору та оцінки проектів. Методика розрахунку основних фінансових критеріїв. Динамічний аналіз безбитковості проекту. Проектний аналіз та інфляція: методи урахування

інфляції у розрахунках показників проекту.

Тема 6 Динамічний аналіз безбитковості проекту [1, стор. 85-88], [2, стор. 43-54], [4, стор.35-42], [6, стор.65-68], [7, стор.65-71], [11, стор.57-65], [12, стор.34-38].

Бухгалтерський підхід до аналізу проектів: показники «розрахункова норма прибутку» та «ліквідність інвестицій» та їх використання в аналізі проектів. Поняття «чистого дисконтованого доходу»: метод розрахунку та економічна суттєвість. Поняття «індексу прибутковості проекту». Поняття «внутрішньої норми прибутковості проекту». Графічний метод розрахунку ВНД проекту.

Тема 7 Оцінка і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності [4 стор.57-62], [6, стор.72-84], [9 стор.62-73], [11 стор.75-81], [12 стор.34-38].

Поняття ризику й невідомості: види ризиків за проектом. Класифікація проектних ризиків. Методи аналізу ризику за фазами життєвого циклу проекту: метод особистих ризиків, метод «Монте-Карло» у аналіз ризиків, аналіз чутливості проекту. Розподілення вагомості ризику, резервування коштів, види резервів за проектом, страхування ризиків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Функціональні аспекти проектного аналізу

Тема 8 Маркетинговий аналіз [4 стор.63-74], [5, стор.34-52], [8 стор.43-55], [11, стор.82-88], [12, стор.34-38].

Мета і завдання маркетингового аналізу. Визначення меж та якісного складу аналізу ринку. Концепція попиту ринку. Аналіз ринкового середовища продукції проекту. Розробка концепції маркетингу.

Тема 9 Технічний аналіз [2, стор. 4-25], [5, стор.53-67], [11, стор.88-104], [12, стор.34-38].

Мета і завдання технічного аналізу. Етапи проведення робіт з технічного аналізу. Визначення місцезнаходження проекту та обґрунтування вибору масштабу проекту. Вибір технології виробництва, устаткування та ідентифікація інфраструктури об'єкта проектування. Організація підготовки здійснення проекту.

Тема 10 Інституційний аналіз [2, стор. 4-25], [5, стор.68-84], [11, стор.107-124], [12, стор.34-38].

Мета і завдання інституційного аналізу. Оцінка впливу зовнішніх факторів на проект. Оцінка впливу внутрішніх факторів на проект.

Тема 11 Екологічний та соціальний аналіз [2, стор. 4-25], [5, стор.88-92], [11, стор.126-132]; [5, стор.94-110], [11, стор.136-143], [12, стор.34-38].

Мета і суть екологічного аналізу. Зміст робіт з екологічного аналізу. Типи впливу проекту на навколишнє середовище. Методичні підходи до визначення та оцінки впливу проекту на навколишнє середовище. Загальні методики. Потенційні методики. Мета і завдання соціального аналізу. Зміст робіт з соціального аналізу Соціальне середовище проекту. Характеристика населення проекту Проектування соціокультурного середовища проекту.

Тема 12 Фінансовий та економічний аналіз [2 стор. 25-50], [5, стор.112-145], [11 стор.148-160], [12 стор.34-38]; [2 стор. 50-74], [5, стор.152-164], [11 стор.165-182], [12 стор.40-45].

Мета і завдання фінансового аналізу. Особливості підготовки фінансового обґрунтування проекту. Прогнозування продаж та витрат по проекту. Джерела фінансування та розрахунок бюджету проекту. Фінансове планування в проектному аналізі. Мета і завдання економічного аналізу. Оцінка економічно привабливості та ефективності проекту. Методичні підходи до визначення економічної вартості проекту. Оцінка впливу проекту на економіку країни.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість					балів
			Годин					
			лк	лаб.	пр.	СРС		
Змістовий модуль 1 «Розвиток економіки в доісторичні, античні, середньовікові часи та в період становлення національних держав»								
1	Лекція 1	Поняття проекту. Концепція проекту.	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 1	Поняття проекту. Концепція проекту.			2		4	
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	
2	Лекція 2	Життєвий цикл проекту	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 2	Життєвий цикл проекту			2	-	4	
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	
3	Лекція 3	Цінність грошей у часі.	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 3	Цінність грошей у часі.			2	-	4	
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	
4	Лекція 4	Грошовий потік	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 4	Грошовий потік	-	-	2	-	4	
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	
5	Лекція 5	Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 5	Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	-	-	2	-	4	
	Самостійна робота 5	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	
6	Лекція 6	Динамічний аналіз безбитковості проекту	2	-	-	-	-	
	Семінарське заняття 6	Динамічний аналіз безбитковості проекту	-	-	2	-	4	
	Самостійна робота 6	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5	

7	Лекція 7	Оцінка і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 7	Оцінка і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1
8	Самостійна робота	Підготовка ПМК I				3	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 47 год.			14	-	14	19	50
Змістовий модуль 2 «Ринкове господарство країн Європейської цивілізації та економічний розвиток України»							
9	Лекція 9	Маркетинговий аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 9	Маркетинговий аналіз			2		5
	Самостійна робота 9	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5
10	Лекція 10	Технічний аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 10	Технічний аналіз			2		5
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5
11	Лекція 11	Інституційний аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 11	Інституційний аналіз			2		5
	Самостійна робота 11	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5
13	Лекція 12	Екологічний та соціальний аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 12	Екологічний та соціальний аналіз			2		5
	Самостійна робота 12	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5
14	Лекція 13	Екологічний та соціальний аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 13	Екологічний та соціальний аналіз			2		5
	Самостійна робота 13	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	2	1,5
15	Лекція 14	Фінансовий та економічний аналіз	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 14	Фінансовий та економічний аналіз			2		5

	Самостійна робота 14	Робота на навчально- інформаційному порталі	-	-	-	2	2,5
16,17	Самостійна робота	Підготовка до ПМК II				7	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль II					10
<i>Всього за змістовий модуль 2 – 43 год.</i>			12	-	12	19	50
<i>Всього з навчальної дисципліни – 90 год.</i>			26	-	14	19	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття проекту, основні його ознаки.
2. Класифікація проектів та поняття економічної взаємозалежності проектів.
3. Проектний аналіз, як складова управління проектами.
4. Методологія проектного аналізу.
5. Визначення проекту (зовнішнього та внутрішнього середовища).
6. Концепція життєвого циклу проекту.
7. Особливості передінвестиційної фази проекту: розробка й обґрунтування проекту.
8. Особливості інвестиційної фази проекту: контрактна будівельна фаза проекту.
9. Експлуатація проекту: прийомка проекту експлуатація, сервісне обслуговування.
10. Підходи до поділу життєвого циклу на фази.
11. Визначення тривалості та вартості передінвестиційних досліджень.
12. Зміст фаз, стадій та етапів життєвого циклу інвестиційного проекту.
13. Вигоди і витрати в проектному аналізі.
14. Методи оцінки явних і неявних вигод і затрат.
15. Визначення цінності проекту.
16. Альтернативна вартість та її використання у проектному аналізі.
17. Визначення вигод та затрат у проектному аналізі.
18. Поняття майбутньої і теперішньої вартостей грошей. Номінальна та реальна процентні ставки.
19. Фактори, що впливають на вартість грошей.
20. Оцінка й прийняття проектних рішень в умовах ризику і невизначеності.
21. Поняття грошового потоку. Загальні підходи до оцінки проектів.
22. Поняття грошового потоку. Проектний грошовий потік та його розрахунок.
23. Особливості розрахунку проектного грошового потоку.

24. Витрати від проекту:структура та зміст.
25. Інвестиційний капітал проекту: структура та зміст.
26. Бухгалтерський підхід до аналізу проектів: показники «розрахункова норма прибутку» та «ліквідність інвестицій» та їх використання в аналізі проектів.
27. Поняття «чистого дисконтованого доходу»: метод розрахунку та економічна сутність.
28. Поняття «індексу прибутковості проекту». Методика розрахунку.
29. Поняття «внутрішньої норми прибутковості проекту». Методика розрахунку.
30. Графічний метод розрахунку ВНД проекту. Методика розрахунку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Мета та зміст комерційного аналізу.
2. Маркетингові дослідження, зовнішній та внутрішній аналіз.
3. Розробка маркетингової стратегії. Конкурентоспроможність проектної продукції.
4. Формування концепції маркетингу, програма маркетингу проекту. Бюджет маркетингу проекту.
5. Аналіз ринкового середовища продукції проекту. Розробка концепції маркетингу для проекту.
6. Комерційний аналіз проекту.
7. Мета і етапи проведення робіт з технічного аналізу проекту.
8. Етапи робіт з виконання технічного аналізу проекту.
9. Розробка заходів здійснення проекту.
10. Мета і завдання інституційного аналізу.
11. Оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на проект.
12. Мета соціального аналізу і його основні компоненти.
13. Послідовність робіт із виконання соціального аналізу.
14. Соціальне середовище інвестиційного проекту та його оцінка.
15. Проектування соціального середовища.
16. Мета, суть, завдання та зміст робіт з екологічного аналізу проекту.
17. Передумови до екологічного аналізу проекту.
18. Екологічний стан в Україні. Мета і сутність екологічного аналізу.
19. Типи впливів проекту на навколишнє середовище.
20. Методичні підходи до визначення та оцінки впливу проекту на довкілля.
21. Мета і завдання та моделі проведення фінансового аналізу проекту.
22. Розрахунок потреби в інвестиційних засобах для реалізації проекту та джерела фінансування проекту.
23. Економічний аналіз проекту.

24. Оцінка економічної привабливості та ефективності проекту.
25. Поняття та призначення аналізу беззбитковості проекту.
26. Мета і завдання фінансового аналізу.
27. Особливості підготовки фінансового обґрунтування проекту.
28. Прогнозування продаж та витрат по проекту.
29. Джерела фінансування та розрахунок бюджету проекту.
30. Фінансове планування в проектному аналізі.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аналіз інвестиційних проектів [Текст]: практикум / А. В. Череп, В. З. Бугай, Є. Л. Білий, А. В. Бугай. – Запоріжжя : ЗНУ, 2010. – 198 с.
2. Бардиш Г. О. Проектний аналіз [Текст]: підручник. / Г. О. Бардиш. – К.: Знання, 2006. – 415 с.
3. Верба В. А. и др. Проектний аналіз: підручник./ В. А. Верба. – К.: КНЕУ, 2000. – 322 с.
4. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / П. Л. Гордієнко, Л. Г. Дідковська, Н. В. Яшкіна. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Алерта, 2008. – 478 с.
5. Ковшун Н. Е. Аналіз та планування проектів [Текст]: навч. посібник / Н. Е. Ковшун. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 344 с.
6. Митяй О.В. Проектний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Митяй О. В. – К., 2011. – 311 с.
7. Пересада А. А. Проектне фінансування: [підручник] / А. А. Пересада, Т. В. Майорова, О. О. Ляхова. – К.: КНЕУ, 2005. – 736 с.
8. Проектний аналіз [Текст]: підручник / С. С. Аптекарь, Ю. Л. Верич. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. – 308 с.
9. Рижиков В. С. и др. Проектний аналіз / В. С. Рижиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.
10. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник. – К.: ЦУЛ, 2012. – 274 с.
11. Телишевська, Л. І. Проектний аналіз у схемах: навч. пос. / Л. І. Телишевська. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 256 с. 7
12. Федоренко В. Г. Інвестування: [підручник] / В. Г. Федоренко. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Київ: Алерта, 2008. – 448с.
13. Чевганова В. Я. Проектний аналіз. [текст] : навч. посіб. / В. Я. Чевганова, В. В. Биба, А. С. Скрильник – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 258 с.
14. Швець, Л. П. Проектний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Л. П. Швець, О. В. Пилипак, Н. І. Доберчак. – Львів : Новий світ-2000, 2011. – 643 с.

Додаткова

1. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз: навч. посіб. / Ю. В. Богоявленська. – К. : Кондор, 2004. – 336 с.
2. Воркут Т. А. Проектний аналіз / Т. А. Воркут ; Український центр духовної культури. – К. : 2000. – 440 с.
3. Ковшун Н. Е. Аналіз та планування проектів: навч. посіб. / Н. Е. Ковшун. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 344 с.
4. Математические методы и модели в экономике: монография / В. И. Торкатюк, А. И. Колосов, В. Н. Бабаев и др.; под. общ. ред. В. И. Торкатюка ; Харьк. нац. акад. город. хоз-ва. – Х. : ХНАГХ, 2012. – 321с.

5. Проектний аналіз: навч. посіб.; під ред. С. О. Москвіна. – К. : ТОВ “Видавництво Лібра”, 1999. – 368 с.
6. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. / Д. М. Черваньов. – К. : Знання-Прес, 2003. – 622 с.
7. Шкіренко В.В. Методичні підходи до попереднього аналізу економічної ефективності проектів на передінвестиційному етапі / В. В. Шкіренко // Інвестиції: практика та досвід. – К.: ТОВ “ДКС ЦЕНТР”, 2017. – №17. – С. 44 – 48.
8. A guide to the project management body of knowledge (PMBOK guide). 2017. Project Management Institute. Sixth edition. – Newtown Square, PA.
9. Ansah, Samuel K., & Emmanuel Bamfo, n.d. Effectiveness of Monitoring Systems for Controlling Project Cost in the Construction Industry. 85-96. Retrieved October 25, 2015.
10. Methodical recommendations on the implementation of pre-investment studies in LLC Gazprom. 2008. Gazprom Publishing 047-2000. Moscow: Published by the Institute for Investment Development, 29–34.
11. Olson, D. 1995. Decision aids for selection problems. New York: Published by Springer-Verlag.
12. Seitz, N. E.; Ellison, M. 1999. Capital Budgeting and Long-Term Financing Decisions. Fort Worth: Published by Harcourt Brace College Publishers.
13. Whitty, S.J. and Schulz, M.F. THE_PM_BOK_CODE. — 20th IPMA World Congress on Project Management, 1, 466-472, 2006.

Інформаційні ресурси

Джерела Інтернет:

1. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
2. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://www.nau.ua>
5. Головне управління статистики у Запорізькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zp.ukrstat.gov.ua/>
6. Освітній портал ТДАТУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://op.tsatu.edu.ua>

Бібліотека ТДАТУ імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18